

Nasjonal konferanse – ” VILT OG TRAFIKK ”

Tirsdag 27. og onsdag 28. april deltok Tore Granlund og Snorre Østerås som representanter for Rana Elgjegerforening på en konferanse som omhandler Vilt og trafikk på Trones i Nord Trøndelag.

Konferansen var lagt opp med forelesere fra alle som er aktører i det forebyggende arbeidet med viltpåkjørslser for hele landet.

Åpning

- ***Kåre Vik, primus motor for konferansen*** åpnet med å ønske alle sammen velkommen.
 - Bakgrunnen for konferansen var å kunne bedre på situasjonen med alle disse påkjørslene og samle alle aktørene som har ansvar i saken.
 - Han nevnte at det i Namsskogan kommune skytes ca. 110 – 130 dyr årlig. De har ca. 40 – 50 dyr - iregulær avgang med påkjørslser hvert år. Dette er alt for mye og hører ingen stan hjemme. Påkjørslser må reduseres.
 - ***Storingsrepresentant Susanne Brattli medlem av transport- og trafikkomiteen*** på Storting, innledet med å si at de stadig var innom teamet viltpåkjørslser og at spørsmålet ble satt høgt i deres arbeid i komiteen. Mye er gjort den siste tiden, men det står igjen mange uløste oppgaver som må løses.
 - Hun kom inn på at det kjøres i hjel pr. år
 - Ca. 750 rein
 - Ca. 1500 elg
 - Ca. 4000 rådyr
- Dette er alt for høye tall.
- For å bedre på problemet manet hun til at alle etater med ansvar til alle disse påkjørslene på veien og jernbanen måtte samarbeide bedre. Alle måtte vise ansvar.

En ettersøksjegers hverdag

- ***Tor Aufles, leder for ettersøksgruppa i Vefsn kommune*** kom inn på en del hendelser som var ”grusomme” og som den dag i dag satt som klistret i hans minne. Det er en tøff hverdag å være ettersøksjeger, sa han.
- Siste år ble det i Vefsn kjørt på 30 elg på jernbanen og 10 på veien.
- I gjennomsnitt blir det totalt kjørt på ca. 50 dyr – herav ca. 80 % ku og kalv. Som følge av dette er det vanskelig i mange distrikt i kommunen å forvalte elgstammen riktig med alle iregulære avgangene og med så mange kalvkyr som blir påkjørt.
- Aufles mente at i områder der det er mye elg, kunne det med fordel kalven skytes. Han mente da at ku ville ta seg bort fra jernbanesporets område, men han presiserte at dette kun var aktuelt med områder med stor elgtetthet.
- De opplever stadig at det blir gitt feil stedsangivelse/kilometer ut til ettersøksgruppa. Dette førte til mye ekstra arbeid for de og ekstra lidelser for elgen.
- Han fikk spørsmål om de hadde god betaling for arbeidet. Han sa at det ikke var å bli feit av, men det var litt idealisme i det hele også. Det ble fra flere i salen påpekt at det var ”alt for dårlig betaling” for det ”skit arbeidet” det var.

Viltpåkjørsler –DN som overordna viltmyndighet

- **Erik Lund, prosjektleder i DN** snakket mye om forvaltning som er deres hovedfelt. For å få en god forvaltning må alle disse irregulære avgangene reduseres.
- Han mente at det som kom frem i tall som ble påkjørt kunne regnes til 60 % - altså har vi 40% i mørketall på dette med påkjørt vilt.
- Han tok opp dette med ansvar – alle involverte parter må samarbeide og skape et felles ansvar og på denne måten sikre felles samhandling.
- Det må etableres en plattform og en strategi felles for alle involverte etater - få dette med viltpåkjørsler på sakskartet for alle – man må stå sammen og alle må ta ansvar.
- I hjorteviltregistret får man alle opplysninger om viltet du ønsker. Registret er etablert i Røyrvik kommune i Nord Trøndelag.
Det er ingen tvang til kommunene å legge inn opplysninger i hjorteviltregistret, men de henstiller alle om å gjøre det.
- Lund kunne opplyse at en GPS kunne varsle sjåførene om at nå kjørte du inn i et område med mange påkjørsler. Denne databasen ligger inne i hjorteviltregistret i dag , sa han.

Dyrelidelser – Rådet for Dyreetikk

- **Ann Margareth Grøndahl, Sekretæriatsleder for rådet for dyreetikk** sa at rådet ikke aksepterte alle lidelsene som dyrene/viltet lir i forbindelse med alle disse påkjørslene. De hadde gitt uttalelser i flere fora og gått ut offentlig om sitt syn på saken.
- Hun kom inn på den nye dyrevelferdsloven av 1.1.2010 – det nye er at en hver har plikt til å hjelpe skadde dyr. Klarer du selv ikke å gjøre noe med det, skal du straks sørge å få hjelp. Det sikreste er å varsle politiet.

Menneske lidelser i forbindelse med dyrepåkjørsler

- **Ingar Lerheim ,Professor dr.med NTNU** og leder av Norsk og nordisk trafikkmedisinsk forening, hadde et meget drivende og godt foredrag.
- Trafikkskadde ligger på 2. plass når det gjelder skader/sykdommer. 1 plass er hjerte-/kar sykdommer og på 3. plass kreftsykdommer.
- Sett ungene fast i baksetet i midten og mot fartsretningen. Dette er sikreste plassen i bilen.
- Ikke sett barn i framsete.
- Nakkestøtten stilles inn slik at den ”treffer” midt i bakhodet. Viktig også med samme innstilling av støtten bak – den blir ofte glemt.
- De sikreste bilene for personskader er de som panseret butrer ned foran – ikke tverr foran. Dette for at det ikke skal bli en så hard første berøring. Den fremre delen av panseret på en bil er som regel av en bløt type slik at den skal svikte i sammenstøtet/krølle seg sammen.
- En viktig konstruksjon av bilen er at dørstølpene foran er sterke. Når dyret/elgen kommer oppover panseret, er det viktig at fremre dørstøtpe ikke brekker – brekker den, vil dyret/elgen komme inn i bilen.
- Lerheim var inne på det at det burde komme at alle biler ble utstyrt med et varmesøkende kamera i bilen, slik at fører ble varslet i god tid før de møtte på dyret. Dette er utprøvd i Europa? Med stort hell.
- Tilleggsutstyret for sikkerhet på bilene i dag er alt for dyre – dette skulle ikke fordyre bilen, sa Lerheim.

Mattilsynet

- **Per Storli, seniorrådgiver i mattilsynet i Namsos** sier at mattilsynet ikke har ansvar opp i mot vilt.
- Meget viktig med forebyggende tiltak mot dyrepåkjørslene.
- Vanskelig for mattilsynet å sette f. eks jernbaneanverket til veggs med alle disse massakre lidelsene av vilt på jernbanen.
- Viktig at dyret blir avlivet så hurtig som mulig – viktig med gode varslingsrutiner.
- Avlivng av skadde dyr – skyt 1. skudd i brystet så i nakke. Brystskuddet sikrer at dyret blør i hjel ganske fort. Med bare et hjernesknud er du ikke sikker at dyret er dødt – hjernen er meget liten.
- Storli presiserte også dette med den nye dyrevelferdsloven om plikten til å avlive skadde dyr.
- Vær sikker på at dyret er dødt før du forlater det, sa Storli.
- Fra salen kom det spørsmål hvorfor ikke Mattilsynet anmeldte Jernbaneanverket for alle disse dyremishandlingene som skjedde. Storli svarte at det var vanskelig for Mattilsynet å gjøre så mye i denne saken da de ikke hadde ansvar opp i mot vilt.

Vegdirektoratet

- **Erland Rosten fra Vegdirektoratet** sier at det har vært stor nedgang i trafikkdrepte de siste årene. I 2009 var det 213 personer som ble drept i trafikken på landsbasis. Dette er det lågeste tallet siden 1950. Når man også ser den store økningen i trafikktettheten, så blir nedgangen enda tydeligere.
- Når de bygger veier hører de med lokalbefolkningen om valg av veilinje, dette med hensynet til viltet i området.
- De setter opp viltgjerde med over- underganger(faunaparseller) på nye veier. Dette er blitt gjort med ny vei v/Mjøsa-Gjøvik område. Store resurser er her brukt til dette formålet.
- På Romerike har de også foretatt et merkeprosjekt. På et område der det er satt opp viltgjerde med over- og underganger for viltet, er det merket ca. 50 elg. Det viser seg at elgen var skeptisk, men etter en tid ”gikk det seg til”.
- Hva gjøres fra våres side
 - Skilting ingen effekt
 - Ledegjerde vi må øke kompetansen på dette området
 - Rydding stor effekt
 - Tetkn. Lys varslng om vilt i veien med lyssignal
 - Foring usikker virkning
- Det er ei håndbok – Håndbok - 242 Veger og dyreliv – som omhandler dette temaet.
- Rosten sa at de ville ta initiativ til samarbeidende parter i saken(Vilt og Trafikk) for å danne et fora som vil skape et felles ansvar og sikre en felles samhandling.

Jernbaneanverket

- **Jan Birger Almåsbro fra Jernbaneanverket** tok for seg Nordlandsbanen. De bruker kr. 500.000,- på forebyggende vilttiltak på Nordlandsbanen pr. år.
- Han presiserte at på alle møter de hadde, så var dette med viltpåkjørsler et tema. Lokførerne skulle alltid varsle også i tvilstilfelle.
- Han mente at i de tilfeller at det ”ikke ble varslet”, måtte dette skyldes at elgen ble påkjørt langt bak i togsettet slik at lokføreren ikke merket det.

- Foring I Storelvdal var det foringsplasser, men det var vanskelig å konkret si at dette hadde hatt noen stor virkning.
- Lukt Dette hadde vært forsøkt i Storelvdal – hadde virket en stund, men lukten forsvant ganske fort.
- Gjerde Virker meget bra.

Fylkesmannen i Nord Trøndelag

- **Viltforvalter Paul Harald Pedersen fra Fylkesmannen i Nord Trøndelag** kunne tallfeste en reduksjon på viltpåkjørsler med 76% som ble ryddet på Jernbanen i området Snåsa – og Grong kommune i tidsrommet 1980 – 84.
- I en nytte kostanalyse fra samme prosjekt så viser det seg at rydding krever forholdsvis små ressurser mot et godt resultat – er et besparende tiltak.
- Temperaturer ned mot – 20 C – da øker påkjørslene drastisk
- Snødybde liten virkning.
- Rydding fører til at elgen oppholder seg i kortere tid i tilknytning til jernbaneområdet, når maten ble fjernet. Elgen ville mer krysse området – ikke oppholde seg der.
- Pedersen like ikke uttrykket siktrydding – man rydder et område for å fjerne mat og skjul for viltet/elgen.
- I Nord Trøndelag etablerte de i 2002 en samarbeids -/styringsgruppe. S sammensatt av rep. Fra Jernbaneverket, Veivesenet, 3 medl. Fra kommunene, Fylkesmann, Reindriftsnæringa, Politiet og Mattilsynet.
- Mandatet deres er å fordele midler etter søknader fra kommunene om forebyggende tiltak på vei og jernbane.
- Viktig at hver kommune utarbeider sine planer for dette arbeidet også langsiktige planer.
- Styringsgruppen ser meget viktig på dette med etterarbeid etter rydding.
- En viktig del av jobben deres i gruppen er å kvalitetssikre arbeidet som gjøres.
- I Nord Trøndelag har denne gruppen ca. 1 mill hvert år som skal fordeles til forebyggende arbeide på vei og jernbane. Da er det viktig at kommunene har sine planer intakte skal de få noe av ”potten”, sa Pedersen.
- Det skytes ca. 5000 elg i NT hvert år. Ca. 200 blir kjørt i hjel.
- I 2009/2010 er tallene for

Snåsa	bil	3	tog	18	totalt	37
Grong		2		41		53
Namsskogan		2		22		30

 Forskjellen er andre årsaken så som fallvilt osv.
- Pedersen var ”litt” bekymret for den støtte Jernbaneverket virket i gruppen. Han mente at de kunne bidra med en større pengepott enn de gjorde.
- Flaskehalsene i arbeidet var at kommunene ikke kom med konkrete planer for tiltak.
- Pedersen håpet at det på Trones ble etablert et Kompetansesenter for vilt og rovvilt. Han hadde større tro for at et slikt Kompetansesenter ble lagt hit eller av DN på Kuhaugen i Trondheim. Dere må ta tak i dette – bruk stortingsrepresentanten som åpnet møte, Susanne Brattli til å hjelpe dere med å komme i gang. Kursansvarlig Kåre Vik sa at han hadde arbeidet en del med denne saken tidligere, men da DN hadde uttrykt at de skulle arbeide for et slikt Kompetansesenter i Trondheim, hadde han lagt dette på is. Vik sa at han skulle ta opp saken igjen og arbeide videre og da ta til seg noen personer som han kunne samarbeide med.

Oppsummering

Konferansen hadde et ekspertpanel som bestod av 3 personer. Panelet evaluerte foredragsholderne for hver økt – et meget profit opplegg.

Ekspertpanelet fikk i oppdrag å utforme en plan fremover sik at denne konferansen ble årlig.

Snorre Østerås

ref.